

N nachtwinkels A2
MH/JC/AS
884-2022

Brussel, 20 september 2022

ADVIES

over

EEN WETSVORSTEL INZAKE DE 'S NACHTS GEOPENDE WINKELS

(goedgekeurd door het bureau op 13 juni 2022,
bekrachtigd door de algemene vergadering van de Hoge Raad op 20 september 2022)

Op 28 april 2022 heeft de commissie Economie van de Kamer het advies van de Hoge Raad voor de Zelfstandigen en de KMO gevraagd over het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening en van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties, teneinde de maatregelen van bestuurlijke politie uit te breiden en aldus beter toe te zien op de 's nachts geopende winkels (55K2512).

Na raadpleging van de commissie Algemeen KMO-beleid en van de betrokken beroeps- en interprofessionele organisaties heeft het bureau van de Hoge Raad op 13 juni 2022 bij hoogdringendheid onderstaand advies uitgebracht, dat werd bekrachtigd door de algemene vergadering van de hoge raad op 20 september 2022.

CONTEXT

De wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening regelt de verplichte sluitingsuren en de wekelijkse rustdag.

Nachtwinkels en privaat bureaus voor telecommunicatie zijn onderworpen aan verplichte sluitingsuren en een wekelijkse rustdag. Nachtwinkels mogen enkel openen tussen 18 uur en 7 uur en privaat bureaus voor telecommunicatie tussen 5 uur en 20 uur. Voor beiden kan een gemeentelijk reglement andere sluitingsuren bepalen. Artikel 18 van bovenvermelde wet voorziet tevens de mogelijkheid om via een gemeentelijke reglement een voorafgaandelijke vergunning voor nachtwinkels en privaat bureaus voor telecommunicatie in te voeren. De vestiging en uitbating kunnen ook tot een gedeelte van het grondgebied beperkt worden en bij overtredingen op het gemeentelijk reglement kan de burgemeester tot sluiting bevelen. Die maatregelen zijn er gekomen om de overlast tegen te kunnen gaan die deze handelszaken soms voor hun buurt veroorzaken.

Handelszaken die normaal onder de noemer nachtwinkel of bureau voor telecommunicatie zouden vallen, proberen nu soms die verplichte sluitingsuren en wekelijkse rustdag en die specifieke regeling van artikel 18 te vermijden door gebruik te maken van de afwijkingen voorzien in artikel 16, § 2, eerste lid, a) en b) van bovenvermelde wet. Artikel 16, § 2 bepaalt namelijk dat de verplichte sluitingsuren en de wekelijkse rustdag niet van toepassing zijn op de vestigingseenheden waarvan de hoofdactiviteit de verkoop van bepaalde productgroepen uitmaakt. Artikel 16, § 2, eerste lid, a) en b) omschrijven twee van die productgroepen:

- a) kranten, tijdschriften, tabak en rookwaren, telefoonkaarten en producten van de Nationale Loterij;
- b) dragers van audiovisuele werken en videospelen, alsook de verhuur ervan;

Productgroep a) zullen we verder in dit advies aanduiden als de dagbladhandels en productgroep b) als de videotheken. Er is sprake van een hoofdactiviteit indien aan de buitenzijde van de vestigingseenheid enkel naar deze activiteit verwezen wordt, er enkel reclame voor deze activiteit wordt gemaakt, de keuze aan andere producten beperkt is en de verkoop van het product dat of de producten die de hoofdactiviteit uitmaken, minstens 50 % van het jaarlijkse zakencijfer vertegenwoordigt.

Eenvoudig gezegd proberen nachtwinkels en bureaus voor telecommunicatie dus soms de sluitingsuren en wekelijkse rustdag en de voor hen specifieke regeling van artikel 18 die toelaat hun vestiging en de uitbating te regelen via een gemeentelijk reglement, te vermijden door zich voor te doen als dagbladhandel of videotheek. Het voorliggend wetsvoorstel beoogt dat tegen te gaan door alle dagbladhandels en videotheken ook onder de toepassing van dat artikel 18 te brengen. Op het vlak van de sluitingsuren wordt er voor de dagbladhandels en videotheken geen verandering beoogd.

Tevens beoogt het wetsvoorstel verduidelijkingen inzake de sanctieregeling aan te brengen door de regels inzake de beteugeling van schendingen van de eerder vermelde gemeentelijke reglementen op te nemen in de wetgeving op de administratieve sancties.

De hier beschreven problematiek lijkt vooral te bestaan bij nachtwinkels. Bovendien wordt er waarschijnlijk vooral gebruik gemaakt van de uitzondering voor dagbladhandels. Er bestaan nog maar weinig videotheken en het is daar waarschijnlijk ook moeilijker om aan te tonen dat men meer dan 50% van het zakencijfer uit die activiteit haalt. Daarom en omwille van de eenvoud spreken we in dit advies verder voornamelijk over de nachtwinkels en de dagbladhandels.

STANDPUNTEN

1. Dagbladhandels niet straffen omwille van problemen bij nachtwinkels

De Hoge Raad kan zich vinden in de doelstelling van het wetsvoorstel, namelijk het tegengaan van overlast door nachtwinkels en het feit dat zij oneigenlijk gebruik maken van de uitzondering voor dagbladhandels. De Hoge Raad is het echter niet eens met de manier waarop het wetsvoorstel die doelstelling probeert te realiseren. Alle dagbladhandels onder de specifieke regeling van artikel 18 voor de nachtwinkels brengen, is geen goede aanpak. Alle dagbladhandels, zelfs als ze 's nachts niet openen, zouden dan ook via een gemeentelijk reglement aan een voorafgaandelijke vergunningsplicht kunnen onderworpen worden. Hun vestiging en uitbating kunnen tot een gedeelte van het grondgebied beperkt worden en bij overtredingen op het gemeentelijk reglement kunnen ze gesloten worden. Deze regeling zal extra administratieve lasten voor de dagbladhandels met zich meebrengen maar tevens bestaat het risico dat ook voor echte dagbladhandels vergunningen geweigerd worden, bijvoorbeeld omdat buurtbewoners vrezden voor of klagen over overlast. Want ook bij echte dagbladhandels, ook wanneer ze enkel overdag openen, kunnen buurtbewoners soms hinder ervaren, bijvoorbeeld van stoppende en parkerende wagens. Het is te verregaand om een ganse sector onder een mogelijke vergunningsplicht te brengen om eventuele geïsoleerde problemen in een andere sector aan te pakken. Bovendien is de sector van de dagbladhandels een belangrijke verdeler van geschreven pers en is de vrije verkoop van een pluralistische pers een belangrijk democratisch principe. Voor de Hoge Raad is het voorliggend wetsvoorstel in zijn huidige vorm dan ook onaanvaardbaar.

2. Alternatieve aanpak

De Hoge Raad kan zich vinden in de doelstelling van het wetsvoorstel maar verzet zich dus tegen de voorgestelde aanpak. Hij stelt dan ook een alternatieve aanpak voor.

Volgens de Hoge Raad kan het wel een oplossing zijn om alleen die dagbladhandels die openen vóór 5 uur en na 21 uur onder het toepassingsgebied van artikel 18 te brengen. Het gemeentelijk reglement is dan pas van toepassing op een dagbladhandel van zodra deze tijdens die uren wenst te openen of daadwerkelijk opent. Op die manier wordt er een rechtstreekse koppeling gemaakt tussen het 's nachts geopend zijn en de toepassing van artikel 18, wat logisch is aangezien veel van de overlast tijdens die nachtelijke uren wordt veroorzaakt. Het al dan niet nemen van een wekelijkse rustdag door een dagbladhandel, mag geen invloed hebben op de al dan niet toepassing van artikel 18 op deze dagbladhandel. Voor de dagbladhandels die enkel openen tussen 5 en 21 uur verandert er dan dus niets. Ze moeten geen vergunning aanvragen en ze moeten geen wekelijkse rustdag nemen. Voor de dagbladhandels die wel willen openen tussen 21 en 5 uur

verandert alleen dat zij een vergunning moeten vragen indien er dergelijke gemeentelijke reglement in hun gemeente van toepassing is. Wanneer zij een vergunning krijgen en dus 's nachts mogen openen, behouden zij ook het recht om overdag te openen en geen wekelijkse rustdag te nemen.

De keuze voor de periode tussen 21 en 5 uur is een bewuste keuze. Ze is gebaseerd op de algemene sluitingsuren (20u/21u - 5u) zoals die nu in de wet staan. Door voor 21u. te kiezen wordt er rekening mee gehouden dat de dagbladhandels van die sluitingsuren zijn vrijgesteld en dat de meeste overlast door nachtwinkels zich later dan 21 uur voordoet.

Voor de videotheken kan dezelfde aanpak worden gebruikt.

Het door de Hoge Raad hier voorgestelde alternatief stemt in belangrijke mate overeen met het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening, teneinde voor de exploitatie van de vestigingseenheden waarvoor artikel 16, § 2, van deze wet in een afwijking voorziet, een gemeentelijke vergunning op te leggen (55K2689). In het kader van een andere, recentere adviesvraag van de Kamercommissie Economie over vijf wetsvoorstellen tot aanpassing van de wet betreffende de openingsuren, werd dat wetsvoorstel ook ter advies aan de Hoge Raad voorgelegd. Dat advies zal binnenkort ook worden uitgebracht. Een belangrijk verschilpunt tussen dat wetsvoorstel 55K2689 en het alternatief dat de Hoge Raad in dit advies naar voor schuift, is dat dat wetsvoorstel de eventuele vergunningsplicht wil uitbreiden tot alle winkels die 's nachts open zijn en vallen onder één van de afwijkingen van artikel 16, § 2. De Hoge Raad beperkt dat echter tot de afwijkingen voorzien in artikel 16, § 2, eerste lid, a) en b). De Hoge Raad ziet geen reden waarom een uitbreiding tot al die afwijkingen nuttig zou zijn.

BESLUIT

De Hoge Raad brengt een negatief advies uit over voorliggend wetsvoorstel. Hij steunt de beoogde doelstelling maar niet de manier waarop het wetsvoorstel die doelstelling wil realiseren. Alle dagbladhandels en videotheken onderwerpen aan de vergunningsplicht voor de nachtwinkel en bureaus voor telecommunicatie, zorgt voor extra lasten en risico's voor die dagbladhandels en videotheken. De Hoge Raad stelt echter wel een alternatieve aanpak voor. Hij stelt voor alleen de dagbladhandels en videotheken die tussen 21 en 5u. openen of willen openen onder die vergunningsplicht te brengen.
